

PRAVILA: PRAVILO VI. UPRAVLJANJE RIZICIMA		
Program iz područja konkurentnosti i kohezije 2021.-2027.	Datum	Srpanj 2023.
	Verzija	1.0
	Prilog 7	

Indikatori sumnje na prijevaru

Tablica 1 - Indikatori sumnje na prijevaru u javnoj nabavi

Sumnja na vrstu prijave	Podvrsta prijave	Indikator
Korupcija	1. Mito	Žalbe ponuditelja koji su isključeni, čije su ponude odbijene ili nisu odabrane kao najpovoljnije ponude
		Prijave državnih/javnih službenika ili drugih osoba („zviždači“)
		Neopravdano sklapanje ugovora na osnovu traženja ponude od samo jednog gospodarskog subjekta u postupcima jednostavne nabave ili pregovaračkim postupcima bez prethodne objave
		Višestruko sklapanje ugovora ispod pragova za provedbu postupka javne nabave (umjetna podjela nabave s namjerom izbjegavanja primjene odredaba ZJN ili odredaba ZJN koje se primjenjuje na nabavu male, odnosno velike vrijednosti).
		Odabir ponuditelja koji ne ispunjava uvjete i zahtjeve iz dokumentacije o nabavi
		Neopravdane ili nezabilježene izmjene ugovora, osobito bitnih elemenata ugovora kao što su, ali nije ograničeno na, cijenu, predmet ugovora, rok završetka, uvjete plaćanja i korištene materijale i slično
		Ovlašteni predstavnici naručitelja/ovlašteni predstavnici naručitelja u postupku (javne) nabave/članovi stručnog povjerenstva (u nastavku teksta: Ovlašteni predstavnici) pokazuju neuobičajeno bogatstvo ili žive iznad svojih mogućnosti
		Prisan odnos između Ovlaštenih predstavnika i gospodarskih subjekata koji su ponuditelji u postupku nabave
		Ovlašteni predstavnik zadužen za provedbu postupka nabave bavi se neprijavljenim drugim poslom
		Gospodarski subjekt je među ostalim gospodarskim subjektima poznat ili na glasu kao potencijalni davatelj mita
		Ovlašteni predstavnik odbija promaknuće na položaj koji nije vezan uz javnu nabavu
		Ovlašteni predstavnik ne podnosi ili ne ispunjava izjavu o nepostojanju sukoba interesa
Neotkriveni sukob interesa	1. Sumnja na sukob interesa u	Neuobičajeno ponašanje zaposlenika naručitelja koji inzistira na dobivanju informacija o postupku (javne) nabave, iako u istom ne sudjeluje

PRAVILA: PRAVILO VI. UPRAVLJANJE RIZICIMA		
Program iz područja konkurentnosti i kohezije 2021.-2027.	Datum	Srpanj 2023.
	Verzija	1.0
	Prilog 7	

Sumnja na vrstu prijevare	Podvrsta prijevare	Indikator
	fazi pripreme postupka dodjele ili u postupku javne nabave	Ovlašteni predstavnik ima rodbinu/bliske osobe koje rade za gospodarski subjekt koji podnosi ponudu
		Ovlašteni predstavnik je bivši zaposlenik gospodarskog subjekta koji je podnio zahtjev za sudjelovanje/ponudu
		Ovlašteni predstavnik naručitelja/dužnosnik /član stručnog povjerenstva odgovoran za pripremu dokumentacije o nabavi neopravdano zahtijeva angažiranje vanjskih stručnjaka za pripremu dokumentacije
		S namjerom ostavljeno neodgovarajuće vrijeme za obavljanje temeljite provjere dokumentacije o nabavi prije slanja na objavu
		Uvjeti i zahtjevi iz dokumentacije o nabavi propisani tako da odgovaraju uslugama/robi/radovima određenog gospodarskog subjekta
	2. Sumnja na sukob interesa u fazi predaje ponuda i pregleda i ocjene ponude	Postoje indikacije da je ponuda nezakonito izmijenjena nakon roka za dostavu ponuda (npr. izmjena dostavljenih dokumenata, podataka) suprotno odredbama ZJN koji uređuju postupanje naručitelja ako su informacije ili dokumentacija koje je trebao dostaviti gospodarski subjekt nepotpuni ili pogrešni ili se takvima čine ili ako nedostaju određeni dokumenti
		Članovi stručnog povjerenstva nemaju specifičnog znanja vezanog za predmet nabave
		Odabrani ponuditelj nije registriran u sudskom ili drugom odgovarajućem registru te se podaci o njemu ne mogu pronaći pretragom internetskih tražilica (npr. adresa, telefonski broj, e-mail). Znači, gospodarski subjekt koji je podnio ponudu u istoj navodi kontakt podatke osoba koji se smatraju ovlaštenim predstavnicima sukladno ovom Prilogu.
		Mali broj zaprimljenih ponuda
		Odabrana ponuda ne ispunjava uvjete i zahtjeve iz dokumentacije o nabavi
		Ponuditelj čija je ponuda odabrana kao ekonomski najpovoljnija ponuda sukladno kriteriju odabira bio je u prednosti pred drugim ponuditeljima na način da su se pojašnjenja/upotpunjavanja ponude tražila samo od tog ponuditelja
		Nepodnošenje ili ne ispunjavanje izjave o sukobu interesa Ovlaštenih predstavnika
		Ovlašteni predstavnik odbija promaknuće na položaj koji nije vezan uz javnu nabavu

PRAVILA: PRAVILO VI. UPRAVLJANJE RIZICIMA		
Program iz područja konkurentnosti i kohezije 2021.-2027.	Datum	Srpanj 2023.
	Verzija	1.0
	Prilog 7	

Sumnja na vrstu prijevare	Podvrsta prijevare	Indikator
	3. Sumnja na sukob interesa u fazi provedbe ugovora i izmjena ugovora	Izmjena ugovornih odredbi nakon sklapanja ugovora (vrijeme isporuke, ugovorne kazne, predumovi, jamstva)
		Naziv i pravni oblik tvrtke su se promijenili, a službenik koji radi na projektu nije obavijestio nikoga o promjeni
		Brojne ili upitne izmjene naloga za određenog izvođača su napravljene i odobrene od strane osobe zaposlene na projektu
		Značajne promjene u tehničkim specifikacijama ili uvjetima provedbe ugovora
		Za velike projekte - duge i neobjašnjive odgode između objave odluke o odabiru i potpisivanja ugovora (ugovaratelj možda odbija platiti traženo mito)
		Ponašanje zaposlenika ugovaratelja je neobično: ne želi odgovoriti na pitanja o neobjašnjivom kašnjenju i dokumentima koji su nestali
Manipuliranje ponudama – dogovor među ponuditeljima o podjeli rada, povećanju cijena, moгу podržavati korumpirane osobe	1. naizmjenično pobjeđivanje – praksa konkurentskih tvrtki koje naizmjenično dobivaju poslove 2. tržišna podjela – dogovori među konkurentima o podjeli prodaje, teritorija ili klijenata 3. komplementarne ponude – tvrtka podnosi umjetno visoku	cjenovne anomalije: - kontinuirano visoke cijene ponude u usporedbi s procjenama troška / stalne visoke cijene svih ponuditelja
		- cijene ponude padaju kada novi gospodarski subjekt podnese ponudu
		- ponuda koja je odabrana previsoka je u odnosu na procijenjene troškove, objavljene cjenike, slične radove ili usluge ili industrijske prosjeke i poštene tržišne cijene
		formalni indikatori (fizičke podudarnosti u ponudama koje su dali različiti ponuditelji):
		- iste kalkulacije, font, rukopis, pravopisne pogreške ili ispravci
		- očigledne veze između ponuditelja, npr. zajedničke adrese, osoblje, telefonski brojevi, itd.
		- ponuditelji predaju neispravna ili krivotvorena jamstva ili su jamstva nabavljena u istoj banci isti dan
		- ponude je predala ista osoba u isto vrijeme
		obrasci nadmetanja: - iste se tvrtke uvijek natječu, iste tvrtke uvijek „dobivaju“ i iste uvijek „gube“ / rotacija ponuditelja koji pobjeđuju na natječaju prema regiji, poslu, vrsti radova
		- ponude su identične, cjenovno vrlo slične ili suviše različite
		- ponude se razlikuju u točan postotak/neobični uzorci ponuda (npr. ponude su podijeljene na jednake postotke, ponuda koja je pobijedila nešto je iznad granice prihvatljivih cijena, točno se uklapa u procijenjenu

PRAVILA: PRAVILO VI. UPRAVLJANJE RIZICIMA		
Program iz područja konkurentnosti i kohezije 2021.-2027.	Datum	Srpanj 2023.
	Verzija	1.0
	Prilog 7	

Sumnja na vrstu prijevare	Podvrsta prijevare	Indikator
	ponudu (ili neprihvatljivu), a zauzvrat sudjeluje u dobiti odabranog ponuditelja 4. onemogućavanje ponuda – dogovor da se ne podnese ponuda da bi drugi ponuditelj bio odabran u zamjenu za proviziju ili dogovor za podugovaranje dijelova posla nakon sklapanja ugovora	vrijednost nabave, ponuđena cijena je previsoka, preblizu procijenjenoj vrijednosti ili previše odstupa od iste, sadrži okrugle brojeve, nepotpuna je, itd.)
		- ponuditelji dostavljaju ponude istim redoslijedom pri ponovljenom nadmetanju kao i u izvornom nadmetanju
		- ponuditelji koji nisu odabrani zaposleni su kao podugovaratelji ili se jedan ponuditelj povlači i postaje podugovoratelj
		- samo je jedna ponuda sukladna dokumentaciji o nabavi, dok ostale imaju formalne nedostatke
		- velik broj ponuditelja koji je zaprimio poziv na dostavu ponuda ne dostavlja svoje ponude
		- ponuditelji koji nisu odabrani su nepoznati – fiktivne tvrtke
		Izvođač u svoju ponudu uključuje podizvođače koji se u predmetnom postupku javne nabave pojavljuju kao samostalni ponuditelji ili članovi zajednice ponuditelja
		Natjecatelj koji se kvalificirao u drugi stupanj postupka, iako pozvan na dostavu ponuda, istu ne dostavlja nego postaje podizvođač odabranom ponuditelju (u ograničenom postupku, natjecateljskom postupku uz pregovore, natjecateljskom dijalogu, partnerstvu za inovacije) ili ponuditelj čije je ponuda odabrana kao ekonomski najpovoljnija ponuda odustane od svoje ponude i postane podizvođač ponuditelja koji je sljedeći rangiran (u otvorenom postupku javne nabave);
		U postupku nadmetanja sudjeluju uvijek isti gospodarski subjekti
		Ponuditelji koji su izgubili na nadmetanju ne mogu se pronaći na internetu, u poslovnim imenicima, nemaju adresu, itd. (drugim riječima, fiktivni su)
		Komunikacija ili druge naznake da izvođači razmjenjuju informacije o cijenama, dijele teritorije ili na drugi način sklapaju neformalne sporazume
Namještanje natječaja – natječaj je „obećan“ jednom ugovaratelju – korumpirane	1. Zloupotreba naloga ili odobrenja za izmjenama – manipulirani dodatak	Slabo opravdani ili dokumentirani zahtjevi i odobrenja izmjena ugovornih odredbi
		Nedostatak ili slabe kontrole koje se tiču pregleda i odobrenja naloga za izmjenama, ista osoba pregledava i odobrava dodatak ugovora o nabavi
		Niska cijena ugovora o nabavi praćena dodacima koji povećavaju cijenu

PRAVILA: PRAVILO VI. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Program iz područja konkurentnosti i kohezije 2021.-2027.	Datum	Srpanj 2023.
	Verzija	1.0
	Prilog 7	

Sumnja na vrstu prijevare	Podvrsta prijevare	Indikator	
osobe „usmjeravaju“ odabir ponuda/ugovora prema favoriziranim ponuditeljima i isključuju druge ponuditelje; pojavljuje se zajedno s mitom	ugovoru; popularno zbog toga što se takvi dodaci slabije provjeravaju	Ugovor dodijeljen točno ispod praga za nabavu velike vrijednosti praćen dodacima koji povećavaju cijenu iznad navedenog praga	
	2. Isključivanje kvalificiranih natjecatelja – službenici olakšavaju odabir favoriziranih ponuditelja nepravedno isključujući druge kvalificirane ponuditelje	Neprimjereni kriteriji odabira (nije u skladu s predmetom nabave)	
		Nedovoljno oglašavanje (samo lokalno)	
		Smanjena dostupnost dokumentacije o nabavi	
		Nerazumno kratko vrijeme za dostavu ponuda	
		Naručitelj određuje pojedinu stavku upućujući na određenu marku ili izvor umjesto opisa predmeta nabave bez korištenja izraza „ili jednakovrijedno“, odnosno naručitelj ne koristi mogućnost opisa tehničkih specifikacija koje omogućuju jednak pristup postupku nabave zainteresiranim gospodarskim subjektima	
		Manje od 30% tvrtki koje su primile natječajnu dokumentaciju dalo je ponudu	
		Isključivanje natjecatelja za trivijalne i ispravljive pogreške	
		Žalbe drugih ponuditelja/zainteresiranih gospodarskih subjekata na prethodno navedeno	
		3. Manipulacija ponudama – zaposleni na projektu mogu mijenjati ponude nakon zaprimanja kako bi osigurali da favorizirani ponuditelj bude odabran	Otvaranje ponuda nije javno
			Na javnom otvaranju ponuda nisu pročitane cijene ponuda
	Izmjene dijelova ponuda, „gubitak“ svih ili nekih dijelova ponuda (Naznake promjena ponuda nakon isteka roka za dostavu ponuda te njihovog otvaranja)		
	Promjena kriterija vrednovanja/bodovanja ekonomski najpovoljnije ponude tijekom pregleda i ocjene ponuda		
	Namjerne pogreške u „bodovanju“		
	Dopuštanje sudjelovanja u vrednovanju neovlaštenim osobama		
	Viši službenici/dužnosnici utječu na vrednovanje		
	Nebilježenje važnih informacija u zapisniku o pregledu i ocjeni ponuda		
	Neopravdano poništenje postupka te ponovljeno nadmetanje		
	Pritužbe ponuditelja		
	Slabe kontrole i neprikladni postupci nadmetanja		
	Ponude odbijene zbog formalnih grešaka		
	Kvalificirani ponuditelj je isključen zbog upitnih razloga		
	4. Odavanje informacija	Informacija da je neka tvrtka na popisu (prije službene objave)	

PRAVILA: PRAVILO VI. UPRAVLJANJE RIZICIMA		
Program iz područja konkurentnosti i kohezije 2021.-2027.	Datum	Srpanj 2023.
	Verzija	1.0
	Prilog 7	

Sumnja na vrstu prijevare	Podvrsta prijevare	Indikator
	o ponudi – odaju se povjerljive informacije da bi se osigurala prednost favoriziranog ponuditelja	Informacije o proračunu, preferiranim rješenjima, drugim ponudama
		Odabrana ponuda točno je ispod najniže ponude, odnosno nešto je niža od sljedeće najniže ponude
		Ponuda je preblizu procijenjenoj vrijednosti nabave
		Neadekvatna provedba postupka odabira, npr. uzimanje stanki tijekom otvaranja ponuda
		Zaposlenici i ponuditelj komuniciraju ili se sastaju tijekom trajanja/provedbe postupka
		Slaba kontrola postupaka nadmetanja, npr. nepridržavanje rokova
		Neke su ponude prerano otvorene
		Prihvaćanje zakašnjelih ponuda
		Zakašnjeli ponuditelj jest izabrani ponuditelj
		Neopravdano poništenje postupka te ponovljeno nadmetanje
		Ponuditelj koji je izabran u postupku komunicira privatno s djelatnicima ugovornog tijela koji su uključeni u postupak nabave putem e-pošte ili na drugi način tijekom razdoblja prikupljanja ponuda
	5. Namještanje specifikacija – krojene za određenog ponuditelja i za isključivanje drugih ponuditelja preuske specifikacije = za isključenje kvalificiranih ponuditelja ili opravdanje „izravnog“ ugovora preširoke specifikacije = mogu dopustiti i	Prevelika sličnost između specifikacija i proizvoda ili usluge odabranog ponuditelja
		Naručitelj određuje pojedinu stavku upućujući na određenu marku ili izvor umjesto opisa predmeta nabave bez korištenja izraza „ili jednakovrijedno“,
		Indicije da je odabrani ponuditelj pripremio ugovorne specifikacije
		Mali broj zaprimljenih ponuda
		Pritužbe ostalih ponuditelja - žalbe drugih ponuditelja da su specifikacije namještene
		Samo jedan ili nekoliko ponuditelja odgovaraju na zahtjev za prikupljanje ponuda
		Sličnost između specifikacija i proizvoda ili usluga izvođača čije je ponuda odabrana
		Specifikacije su znatno uže ili šire određene nego slični raniji zahtjevi za prikupljanje ponuda/objavljena nadmetanja
		Neobične ili nerazumne specifikacije
		Velik broj dodjela konkurentnih ugovora jednome dobavljaču
		Druženje ili osobni kontakt između Ovlaštenih predstavnika koji su uključeni u postupak nabave i ponuditelja tijekom postupka nadmetanja

PRAVILA: PRAVILO VI. UPRAVLJANJE RIZICIMA		
Program iz područja konkurentnosti i kohezije 2021.-2027.	Datum	Srpanj 2023.
	Verzija	1.0
	Prilog 7	

Sumnja na vrstu prijevare	Podvrsta prijevare	Indikator
	nekvalificiran im ponuditeljima da se natječu	
	6. Podjela predmeta nabave – ovlašteni predstavnici dijele predmet nabave u dva ili više dijelova, a svaki od dijelova ispod relevantnog praga za provedbu postupka nabave=> da bi dobili proviziju	Dva ili više ugovora istoga gospodarskog subjekta u iznosima točno ispod pragova za nadmetanje Neopravdano odvajanje sastavnih dijelova jednog ugovora kako bi se izbjegao konkurentni postupak nabave Ponude u iznosima točno ispod pragova nabave za nabavu velike vrijednosti Dvije ili više uzastopnih, povezanih nabava od istog izvođača nešto ispod granice konkurentskog nadmetanja ili provjere na višoj razini Neopravdana podjela predmeta nabave, npr. zasebna nabava rada i materijala, od kojih je svaki ispod granice za primjenu postupka s objavom obavijesti o nadmetanju Uzastopne nabave nešto ispod granice praga za primjenu ZJN-a ili nabavu velike vrijednosti
	7. Neuravnotežene ponude – ponuditelji manipuliraju s cijenama stavki u ponudi kako bi pobijedili na natječaju (učinkovita prijevara – nije tako očito kao druge vrste prijevare)	Pojedinačna stavka neuobičajeno je visoka ili niska Nalozi ili odobrenja za izmjenom izdani nakon sklapanja ugovora ili povećavaju količinu stavki (u slučaju visoke cijene ponude) ili ih smanjuju ili brišu (u slučaju niske cijene ponude) Uključene su stavke za koje nije proveden postupak nabave Velika razlika među natječajnim cijenama Indikacije da je favorizirani ponuditelj komunicirao s ovlaštenim predstavnicima tijekom postupka Pojedine stavke ponude čine se nerazumno niskima Promjene vezane uz brisanje ili izmjenu stavki zahtjeva objavljene su ubrzo nakon što je ugovor sklopljen Stavke ponude razlikuju se od stvarnog ugovora Ponuditelj je u bliskom odnosu s naručiteljem/zaposlenicima koji su uključeni u postupak nabave ili je sudjelovao u izradi specifikacija
	8. Neopravdan e „izravne“ dodjele	Nedovoljno opravdanje za „izravne“ dodjele „Izravna“ dodjela nije uključena u plan nabave Više „izravnih“ dodjela točno ispod praga za primjenu Zakona o javnoj nabavi

PRAVILA: PRAVILO VI. UPRAVLJANJE RIZICIMA		
Program iz područja konkurentnosti i kohezije 2021.-2027.	Datum	Srpanj 2023.
	Verzija	1.0
	Prilog 7	

Sumnja na vrstu prijevare	Podvrsta prijevare	Indikator
	ugovora – da bi se izbjegla konkurencija i usmjerili ugovori favoriziranim ponuditeljima :	Isti ovlašteni predstavnik odobrio sklapanje ugovora s jednim ili nekoliko ponuditelja
	- jednostavno ignorirajući konkurentne zahtjeve nadmetanja	Sklapanje ugovora s vrijednošću ispod praga za primjenu Zakona o javnoj nabavi ili nabavu velike vrijednosti praćene dodacima kojima prelaze te pragove
	- manipulaciju m podataka o opravdanosti takve dodjele	Ugovori o popravcima ili održavanju vezani za ponuditelja iz osnovnog ugovora ili za jednog dobavljača
	- dijeljenjem predmeta nabave kako bi se izbjegli konkurentni pragovi	„Izravna“ dodjela je iznad ili nešto ispod granice konkurentskog nadmetanja
		Prethodno konkurentne nabave postaju nekonkurentne
		Dijeljenje predmeta nabave kako bi se izbjegla primjena Zakona o javnoj nabavi ili pravila koje se primjenjuju na nabave male ili velike vrijednosti
		Zahtjev za dostavu ponude poslan samo jednom gospodarskom subjektu
Kombiniranje ugovora		Slični računi izdani za različite poslove ili ugovore
		Izvođač ispostavlja račun za više od jednog posla za isto razdoblje
Pogrešno naplaćivanje troškova		Prekomjerni ili neuobičajeni troškovi rada
		Troškovi rada nisu u skladu s ugovorom
		Očigledne promjene evidencija radnog vremena
		Evidencije radnog vremena nije moguće pronaći
		Naplaćeni isti materijalni troškovi za više od jednog ugovora
		Naplaćivanje neizravnih troškova kao izravnih troškova
Nepravilno određivanje cijena		Izvođač odbija, odgađa ili nije u mogućnosti dostaviti popratnu dokumentaciju za troškove
		Izvođač dostavlja neprikladnu ili nepotpunu dokumentaciju
		Neažurirane informacije o cijenama
		Očigledno visoke cijene u odnosu na slične ugovore, cjenike ili industrijske prosjeke (prosjeke u određenoj grani zanimanja (struke))
Neispunjavanje specifikacija ugovora		Neslaganje između rezultata provjera te ugovornih zahtjeva i specifikacija
		Nedostatak odgovarajućih provjera i nadzora
		Niska kvaliteta, slaba uspješnost i velik broj pritužbi

PRAVILA: PRAVILO VI. UPRAVLJANJE RIZICIMA		
Program iz područja konkurentnosti i kohezije 2021.-2027.	Datum	Srpanj 2023.
	Verzija	1.0
	Prilog 7	

Sumnja na vrstu prijevare	Podvrsta prijevare	Indikator
		Izvođačev zapisnik o troškovima upućuje na to da izvođač primjerice nije kupio materijale potrebne za radove, ne posjeduje ili nije unajmio opremu potrebnu za rad ili nije imao potrebnu radnu snagu na radnome mjestu
Lažne, previsoke ili dvostruke fakture		Fakturirana roba ili usluge ne mogu se pronaći u zalihama ili opravdati
		Nema potvrde o primitku robe ili usluga za koju je ispostavljen račun
		Upitna narudžbenica ili njezino postojanje za robu ili usluge za koju je ispostavljen račun
		Izvođačev zapisnik ne upućuje na to da je posao odrađen ili da su nastali potrebni troškovi
		Cijene, količine, opisi stavki ili rokovi naznačeni u računima prelaze ili ne odgovaraju ugovornim stavkama, narudžbenicama, zapisniku o primitcima, zalihama ili zapisniku o korištenju
		Više faktura s istom količinom, brojem računa, datumom i sl.
		Veliki broj podugovora
		Isplate u gotovini
		Plaćanja <i>off-shore</i> tvrtkama
Nepostojeći pružatelji usluga		Pružatelj usluge ne može se pronaći ni u jednom imeniku, ni na internetskim tražilicama itd.
		Nije moguće pronaći adresu pružatelja usluga
		Pružatelj usluga naveo je netočnu adresu ili telefonski broj
		Koristi se <i>off-shore</i> tvrtka
Zamjena proizvoda		Neobično ili općenito pakiranje: pakiranje, boja ili dizajn razlikuje se od zadane norme
		Nerazmjer između očekivanog izgleda i stvarnog izgleda
		Identifikacijski brojevi proizvoda razlikuju se od objavljenih ili katalogskih brojeva ili sustava numeriranja
		Iznadprosječan broj neuspjelih probnih ili operativnih ispitivanja, rane zamjene ili visoki troškovi održavanja ili popravka
		Potvrde usklađenosti potpisane od strane nekvalificirane ili neovlaštene osobe
		Značajna razlika između procijenjenih i stvarnih troškova za materijale
		Izvođač kasni s radovima, ali ih brzo sustiže
		Neobični ili izbrisani serijski brojevi; serijski brojevi nisu u skladu s proizvođačevim propisanim sustavom numeriranja
		Brojevi ili opisi stavki faktura ili zaliha ne odgovaraju uvjetima narudžbenice

PRAVILA: PRAVILO VI. UPRAVLJANJE RIZICIMA		
Program iz područja konkurentnosti i kohezije 2021.-2027.	Datum	Srpanj 2023.
	Verzija	1.0
	Prilog 7	

Tablica 2 - Sumnja na krivotvorenu dokumentaciju

Sumnja na vrstu prijave	Podvrsta prijave	Indikator
Krivotvorena dokumentacija	1. Sumnja na krivotvorenu dokumentaciju vezano za format dokumentacije	Računi, pisma bez logotipa tvrtke
		Računi na papiru, ne na pripremljenim obrascima
		Vidljive su razlike u vrsti, veličini, oštini ili boji fonta
		Neobičajeno oštri rubovi službenih pečata ili neobične boje
		Izbrisani podaci, otpisa/dopisi bez potpisa ovlaštenih osoba
		Iznosi pisani rukom bez potpisa ovlaštenih osoba
		Potpuno identični potpisi osoba (format / veličina) na raznim dokumentima
		Potpisi izrađeni u sličnom stilu ili identičnom olovkom na dokumentima koji su nastali u različitim vremenskim razdobljima
	2. Sumnja na krivotvorenu dokumentaciju vezano za sadržaj dokumentacije	Neobični datumi, iznosi, bilješke, telefonski brojevi i izračuni
		Nedostatak kontakt podataka tvrtki ili osoba, kao što je npr. broj telefona
		Nedostaje obavezni element u računu: datum, porezni broj, broj računa, itd.
		Odsustvo serijskih brojeva na računima i dostavnicama za robu, koja je obično obilježena serijskim brojevima (npr. elektronika, itd.)
		Opis proizvoda ili usluga na neodređen način
		Odstupanja od brojeva standardnih bankovnih računa (npr. manje znamenki nego što bi trebalo biti, broj ne odgovara specifičnoj poslovnici banke, druge vidljive nedosljednosti)
	3. Sumnja na krivotvorenu dokumentaciju – ostale okolnosti	Korisnik nije u mogućnosti pružiti originale na zahtjev
		Podaci sadržani u dokumentu vizualno se razlikuju od sličnog dokumenta izdanog od strane istog tijela
		Računi izdani od subjekta nisu registrirani u registru poslovnih aktivnosti
		E-mail adresa tvrtke koja izdaje račun je na stranom Internet poslužitelju
		Neopravdana kašnjenja u pružanju informacija
		Računi izdani od strane novoosnovane tvrtke, itd.
	4. Sumnja na krivotvorenu dokumentaciju – nekonzistentno	Nedosljednost između datuma računa ispostavljenih od strane istog subjekta i njihovog broja
		Računi nisu evidentirani u knjigovodstvu
		Pismo / ugovor / dokument potpisan od strane pojedinca koji djeluje kao predstavnik tvrtke no nije određen kao

PRAVILA: PRAVILO VI. UPRAVLJANJE RIZICIMA		
Program iz područja konkurentnosti i kohezije 2021.-2027.	Datum	Srpanj 2023.
	Verzija	1.0
	Prilog 7	

	st između dokumentacije i dostupnih informacija	predstavnik tvrtke u nacionalnom registru poduzeća / u trgovačkom registru, registru obrtnika, registru udruga, itd.
		Nedosljednosti između informacija koje su navedene na internetskoj stranici subjekta i ispostavljenog računa: aktivnost subjekta ne odgovara robi za koju su isporučeni računi

Tablica 3 - Sumnja na prijevare vezane uz troškove radne snage i konzultantske usluge

Sumnja na vrstu prijevare	Podvrsta prijevare	Indikator
Sumnja na prijevare vezane uz troškove radne snage i konzultantske usluge	1. Nastali troškovi rada	Karakteristični uzorci naplaćivanja
		Iznenadne, značajne promjene u naplati
		Smanjenje naplate za projekte/ugovore koji su prekoračeni ili su blizu gornje granice
		Nesrazmjeran postotak zaposlenika čija se plaća isplaćuje neizravno
		Velik broj zaposlenika koji su preraspodijeljeni s izravnog na neizravno plaćanje za rad ili obratno
		Isti zaposlenici stalno se preraspodjeljuju s izravnog na neizravno plaćanje za rad ili obratno
		Slabe unutarnje kontrole troškova rada, kao što je potpisivanje kartica radnog vremena zaposlenika unaprijed, potpisivanje kartica radnog vremena od strane nadzornika, potpisivanje kartica radnog vremena olovkom ili na kraju razdoblja za isplatu
		Stvarni sati i iznosi konstantno unutar ili u blizini planiranih iznosa
		Prilagođavanje zapisa u dnevniku kako bi se premještali troškovi između ugovora, istraživanja i razvoja, komercijalnog rada
		Radno vrijeme zaposlenika naplaćuje se drugačije nego povezani putni troškovi
	2. Neplaćeni prekovremeni rad	Od stručnog osoblja zahtijeva se da obavlja znatnu količinu neplaćenih prekovremenih sati na različitim projektima - na izravan i neizravan način
		Zaposleniku se plaćaju samo redoviti sati odrađeni bilo koji dan tijekom duljeg razdoblja
		Obrazac upravljanja usmjeren na neplaćeni prekovremeni rad s isplatom bonusa zaposleniku na temelju prekovremenih radnih sati
		Prekoračenje ugovora/projekata na kojima je radio samo tijekom neplaćenih sati

PRAVILA: PRAVILO VI. UPRAVLJANJE RIZICIMA		
Program iz područja konkurentnosti i kohezije 2021.-2027.	Datum	Srpanj 2023.
	Verzija	1.0
	Prilog 7	

Sumnja na vrstu prijave	Podvrsta prijave	Indikator
	3. Konzultantske /stručne usluge	Izostanak formalno potpisanih sporazuma ili ugovora; međutim, velike svote plaćene su za „pružene usluge“ temeljem faktura s malo pojedinosti
		Formalni sporazumi ili ugovori postoje, ali su nejasni po pitanju usluga koje se trebaju pružiti, a nijedan drugi dokument, kao što su detaljne fakture, izvješća o putovanju ili elaborati, ne postoji kako bi opravdao troškove
		Plaćene usluge korištene su kako bi se nepropisno dobile, podijelile ili koristile informacije ili podatci zaštićeni zakonom ili drugim propisima
		Plaćene usluge namijenjene su za nepropisan utjecaj na sadržaj zahtjeva, procjenu prijedloga ili ponuda, izbor izvora za dodjelu ugovora ili pregovaranje oko ugovora, izmjena ili zahtjeva. Nije važno je li ugovor dodijeljen od strane glavnog izvođača ili bilo kojeg podizvođača
		Plaćene usluge dobivene su ili pružene na način kojim se prekršio zakon ili propis koji zabranjuje nezakonito poslovanje ili sukob interesa
	4. Kategorije rada	Značajne razlike između predloženih i stvarnih jediničnih troškova ili količina, bez odgovarajućih promjena u opsegu rada ili zahtjevima posla
		Fakturiranje ispostavljanja računa od zadatka do zadatka stalno na gornjoj granici razine utvrđene u ugovoru. Iznimka bi bila kada bi u ugovoru/radnom nalogu bilo određeno koliko sati treba biti zaračunato
		Određeni pojedinci koji se navode kao „ključni zaposlenici/stručnjaci“ nisu dio ugovora
		Predloženi rad ne temelji se na postojećoj radnoj snazi. Potrebna značajna nova zapošljavanja. Cijena rada novozaposlenih znatno niža nego što je predloženo
		Vještine zaposlenika/stručnjaka ne odgovaraju zahtjevima vještina koje su određene za njihovu kategoriju rada ili zahtjevima ugovora
		Zaposlenici/stručnjaci koji se obično plaćaju neizravno od strane gospodarskog subjekta odjednom se plaćaju direktno prema ugovoru
		Radno vrijeme partnera, službenika, nadzornika i drugih zaposlenika ne naplaćuje se u skladu s uvjetima ugovora ili s utvrđenim računovodstvenim politikama i postupcima tvrtke